

זהר הקדוש

עם ביאור הפתח והפסוק

סוכות + המשכת החסדים על ידי הלולב

לאחר שביאר רבי חייא כלליות ענין הנענועים שעל ידם נמשכים החסדים לנוקבא, יבאר בפרטות איך נמשכים החסדים, והטעם שאין מנענעים אלא לששה קצוות כנגד שש מידות בלבד.

ומבאר רבי חייא בפרטות איך נמשכים החסדים על ידי הנענועים עם הלולב. הנה **פנסת ישראל**, שהיא הנוקבא, **אף על גב דאיהי בכללא** - אף על פי שהיא נכללת בספירות של זעיר אנופין, כי שורש הנוקבא היה אצל המלכות הפרטית של זעיר אנופין שהיא עטרת היסוד. כלומר אף על פי שיש שבע בחינות חסדים בזעיר אנופין, אף כנגד עטרת היסוד, שהרי האתרוג בא כנגד החסדים של עטרת היסוד, מכל מקום לענין הארת החסדים שזעיר אנופין ממשיך לנוקבא, אין עטרת היסוד בכלל, כי לענין השפעת החסדים היא נכללת בנוקבא, ויחד עם הנוקבא היא **מתברכא מפלהו שית** - מתברכת ומקבלת מהארת החסדים של שש המידות מחסד עד יסוד של זעיר אנופין, כיון שעטרת היסוד אינה בבחינת משפעת אלא בבחינת מקבלת כיון שהיא בחינת נוקבא. ולכן לא נרמזו בנענועים אלא ששת הקצוות שהם כנגד שש המידות המשפיעות את הארת החסדים בנוקבא.

לאחר שהתבאר כי החסדים שבבחינת אור פנימי נמשכים על ידי עבודת הנענועים, יבאר איך נמשכים החסדים שבבחינת אור מקיף, ומאיהו בחינה הם נמשכים.

עד עתה התבאר כי על ידי הנענועים נמשכת הארת חסדים מן הדעת למידות של זעיר אנופין, וממנו נמשכת הארה לנוקבא, והוא החסדים שבבחינת אור פנימי. אבל החסדים של זעיר אנופין שבבחינת אור מקיף נמשכים לנוקבא על ידי ההקפות שמקיפים עם הלולב את המזבח או התיבה, וביום הושענא רבה לנוקבא נמשכת על ידי ההקפות אור מקיף של החסדים המקיפים שבדעת של זעיר אנופין עצמו.

ומפרש תכלית השלמת המשכת החסדים הנעשית על ידי ההקפות שעושים עם הלולב ומיניו בהושענא רבה, מלבד הארת החסדים של זעיר אנופין הנמשכים על ידי הנענועים וההקפות ככלל יום. **ומנחלא דמבועא דנגיד ולא פסיק לעלמין מימיו מלנגדא עליהו** - ועל ידי ההקפות שעושים עם הלולב ומיניו ביום הושענא רבה נוספת הארה מן המקיפין של החסדים שבדעת עצמה, אשר חסדים אלו נמשכים בדעת מן הנחל הנובע שמושך את מוח הדעת לזעיר אנופין, והוא בחינת יסוד אימא, שהוא גם מלביש על מוח הדעת של זעיר אנופין, והוא אינו פוסק לעולם מלהמשיך מימיו למידות של זעיר אנופין. **וינקא לבת** - ועל ידי כך מניקה אימא את הנוקבא הנקראת 'בת', ובכך מתגדלת ונשלמת קומת הנוקבא. ומפרש הטעם שנקראת המלכות 'בת', והטעם שצריכה הנוקבא לקבל מן החסדים הנמשכים לדעת על ידי יסוד אימא, **דהא בגין דאיהי בת לה לעלמא עלאה** - שהרי כיון שהמלכות היא בחינת בת של העולם העליון שהוא בחינת אימא, לכן נשלמת הגדלת הנוקבא שעל ידי הארת החסדים על ידי אימא המתגדלת את פתח הנוקבא. כיון שהתבאר בפרטות איך נמשכת הארת החסדים לנוקבא, מסיים ואומר, **ותתאה אתברכא מנייהו באתערוותא דא** - והעולם התחתון שהוא כללות עולמות בריאה יצירה עשיה והעולם הזה, מתברך מן החסדים הנמשכים על ידי התעוררות זו בנענועים והקפות שעושים על הלולב ומיניו, **דהא בשעתא דכנסת ישראל אתברכא מנייהו, כללהו עלמין אתברכין** - שהרי בשעה שכנסת ישראל שהיא הנוקבא מתברכת בחסדים מן הספירות העליונות, אז מתברכים כל העולמות התחתונים. וחוזר ומסיק, **על דא** - כדי להמשיך את החסדים שבבחינת אורות מקיפין, **סוכבים את המזבח עם הלולב ומיניו, כמה דאתמר** - כמו שלמדנו (לעיל ויקרא כד:) שעל ידי הקפת המזבח עם הלולב ומיניו נמשכת הארה מן החסדים של זעיר אנופין שבבחינת אורות מקיפין, ובהושענא רבה נוספת עליהם הארה מאורות מקיפין של החסדים של הדעת עצמה הנמשכת מיסוד אימא.

במאמר זה יבאר רבי חייא כללות המשכת החסדים שעל ידי נטילת הלולב, אשר על ידם נמשכות ברכות לכל העולם. תחילה יבאר כי שורש ארבעת המינים הוא בחסדים של זעיר אנופין, ואחר כך יבאר איך נמשכים החסדים שבבחינת אור פנימי על ידי הנענועים, ואיך נמשכים החסדים שבבחינת אור מקיף בימי החג בכלל ובהושענא רבה בפרט. ואחר כך יבאר כי הגשמים של כל השנה נמשכים על ידי ארבעת המינים, ויבאר את השייכות המיוחדת שיש למינים אלו אל המים ובפרט בחג הסוכות.

ארבעת המינים כנגד ז' מידות ושם הויה.

אמר רבי חייא, הנה **ארבעה מינים** יש **פלולב**, והם אתרוג ערבה לולב והדס, **ואינון** - והם **שבעה** עצמים נפרדים כנגד שבע המידות של זעיר אנופין, שלושה הדסים כנגד חסד גבורה תפארת, שתי ערבות כנגד נצח והוד, לולב אחד כנגד היסוד, ואתרוג אחד כנגד בחינת מלכות של זעיר אנופין שהיא עטרת היסוד. ועל כך שואל רבי חייא, **ואי תימא דשבעה מינים אינון** - ואם תאמר מאחר ומיני הלולב רומזים כנגד שבע בחינות שונות, אם כן היה ראוי שהיו שבעה מינים שונים, ולא ארבעה מינים בלבד. משיב רבי חייא, **לאו הכי, אלא ארבעה נינהו** - אינו כן, אלא הם ארבע בחינות כלליות, כי ארבעת המינים הם כנגד ארבע אותיות הויה הרמוזים

במידות של זעיר אנופין, ההדסים כנגד ו', הערבות כנגד ה' ראשונה, הלולב כנגד ו', והאתרוג כנגד ה' אחרונה, ולכן אינם שבעה מינים שונים. ומכל מקום הם שבעה עצמים נפרדים, מאחר **ואינון מתפרשין לתלתא אחרנין** - כיון שהן מתחלקות ומסתעפות לעוד שלש בחינות אשר יחד עולים למנין שבעה. כי אצל ההדסים שכנגד אות ו' נוספו עוד שנים כיון שהם כנגד חסד גבורה תפארת, ואצל הערבות נוספה עוד אחת כיון שהן כנגד נצח והוד. נמצא כי על הארבעה הכלליים נוספו עוד שלושה המסתעפים מהם, ויחד עולים למנין שבעה כנגד שבע המידות של זעיר אנופין.

כיון שהתבאר מהו שורש ארבעת המינים, יבאר מה נפעל על ידי נטילת הלולב, ותחילה יבאר מה נפעל על ידי הנענועים.

א. בראש השנה חוזרים זעיר אנופין ונוקביה להיות כפי שהיו בעת שנברא העולם, שהיתה הנוקבא דבוקה בבחינת אחוריים של זעיר אנופין, ואז אין הנוקבא פרוץ שלם, ואין ביניהם יחוד אמיתי. וכדי להביא את הנוקבא לידי יחוד, יש להפרידה מדביקותה באחוריים, ולבנות את קומתה. ועל ידי הנסירה שבראש השנה ועשרת ימי תשובה, נפרדת הנוקבא מדביקותה באחוריים, ונבנית קומת הנוקבא על ידי הדינים. ב. כדי להשלים בנין הנוקבא יש להמשיך אליה גם הארת חסדים. ויש בזה כמה בחינות, וכאן ידבר הזוהר מכללות הארות החסדים הנמשכים לנוקבא על ידי הלולב. ג. תחילה יבאר הזוהר איך נמשכים החסדים שבבחינת אור פנימי, כי במוח הדעת של זעיר אנופין יש חסדים וגבורות, ומהם נמשכו חסדים וגבורות למידות של זעיר אנופין מחסד עד מלכות, אשר על ידם נבנתה ונתגלה קומת זעיר אנופין. וארבעת המינים לפרטיהם הם כנגד החסדים שכבר התפשטו במידות של זעיר אנופין [ואינם כנגד המידות עצמן]. ועל ידי הנענועים נוספת בהם הארה משורשם שבחסדים של הדעת, ובכך יכול זעיר אנופין להמשיך לנוקבא הארה מן החסדים שלו כדי להשלים קומתה.

ובעובדא דלהון אתערין שבעה אחרנין לעילא - ועל ידי הנענועים שעושים עם הלולב כאן למטה, מתעוררים כנגדם למעלה שבעה אחרים, שהם החסדים שבשבע המידות של זעיר אנופין, ועל ידי הנענועים עולים החסדים של זעיר אנופין לקבל הארה נוספת משורשם שבדעת של זעיר אנופין, וזוהו ממשיך זעיר אנופין לנוקבא הארה מן החסדים, כדי **לאוטבא עלמא בכמה סטריין** - להטיב בזה לעולם המקבל מן הנוקבא מכל בחינות החסדים שבכל הצדדים של זעיר אנופין.

כיון שהתבאר שעל ידי הלולב נמשך שפע חסדים גם מבחינת אימא, יבאר כי על ידי זה נמשך שפע הגשם בעולם.

ומפרש שפע נוסף הבא לעולם על ידי ארבעת המינים. ועוד, באתערותא דא - על ידי התעוררות זו עם הלולב ומיניו, שתא כלא מתברכא במיא

- השנה כולה מתברכת במי גשמים, לאסתפקא ביה - להסתפק בשפע זה כל השנה כולה. ומפרש איך נמשיכים הגשמים על ידי הלולב ומיניו, ואשתאבין פלהו ממבונא דימא עמיקא דכלא - וכל ארבעת המינים נשאבים ומתמלאים שפע מן המעיין הנמשך מן הים העמוק מן הכל, והוא אימא שהיא בחינת ים, ויסוד דאימא הוא הנחל הנמשך מן הים, וממנו נמשך שפע הגשמים על ידי הלולב ומיניו כדי לנחתא לעלמא - להוריד לעולם שפע גשמי ברכה לכל השנה.

כיון שהתבאר שארבעת המינים באים להמשיך את הגשם לצורך השנה, יבואר מדוע לוקחים דוקא מינים אלו, ומדוע הם פסולים כאשר הם יבשים.

ומוסיף רבי חייא, ובגין כן - כיון שארבעת המינים ממשיכים גשמי ברכה לכל השנה, בעיין פלהו - צריכים כולם להיות לחין ולא יבשין, כדי שיוכלו לאמשכא ברקאן לעלמא - להמשיך על ידם שפע ברכות הגשמים לעולם. ומפרש טעם נוסף להמשכת הגשמים דוקא על ידי ארבעה מינים אלו, בגין דאילני אליו פלהו לחין תדירא, וטרפין דלהון משתפחין תדירא - כיון שהאילנות של מינים אלו כולם הם לחים תמיד, אשר משום כך נמצאים העלים שלהם תמיד עליהם בכל ימות השנה, בין בימות החמה ובין בימות הגשמים. ועוד, וזמן חדויותא דלהון בהאי זמנא - כי זמן השמחה שלהם הוא בזמן הזה של חג הסוכות, כי בימים אלו גוברת בהם הלחות יותר משאר ימות השנה. לכן ממשיכים שפע הגשמים על ידי מינים אלו דוקא, ודוקא בימים אלו, ודוקא כאשר הם לחים.

ומבאר בפרטות איך נמשך לארבעת המינים השפע החדש בימי חג הסוכות.

ותנינו - ושנינו בספרא דרב המנונא סבא, כי הטעם שגוברת הלחות אצל ארבעה מינים אלו בימי חג הסוכות הוא, דהא ההוא חילא דאתפקדא על אילניו אליו - שהרי אותו הכוח שהופקד על האילנות הללו, שהם המלאכים הממונים על האילנות של ארבעת המינים, כל חד וחד מאלין לא נטיל ברקאן דחדויותא לעילא אלא בזמנא דא - כל אחד ואחד מאלו הממונים אינו נוטל ברכות השמחה למעלה אלא בזמן הזה של חג הסוכות,

וחדויותא דלהון פלהו לעילא, וחדויותא דאילניו אליו לתתא, פלהו בזמנא דא הוא - והשמחה של כל הממונים עליהם למעלה, וגם השמחה של אלו האילנות למטה, כלומר הזמן שמתחדש שכולם השפע הוא בזמן הזה של חג הסוכות. ומבאר יותר, ואתערותא דלהון באינון מלאכי קדישי תליין - והתעוררות השמחה והשפע באילנות אלו תלויה בהתעוררות השמחה והשפע של המלאכים הקדושים הממונים עליהם. ומסיק וכד ישראל נטלי לון, כלא

אתער בזמנא דא - כיון שחג הסוכות הוא זמן שמחה והמשכת השפע לארבעה מינים אלו, לכן כאשר ישראל נוטלים את ארבעת המינים, מתעורר הכל בזמן הזה של נטילת המינים, שהם החסדים הנשפעים לנוקבא מן הספירות של זעיר אנפין ומשורשם שבדעת הנמשכת מיסוד דאימא, ועלמא מתברכא

- והעולמות בריאה יצירה עשיה מתברכים מן השפע הזה. ונקנסת ישראל שהיא הנוקבא מתברכא לארקא ברקאן לעלמא - מתברכת להריק ברכות לעולם הזה עד בלי די.

עתה חזור במה שעסק תחילה, שעל ידי נענועי הלולב ומיניו מעוררים ומשפיעים מהבינה שבעה חסדים לשבעת הספירות שבזעיר אנפין ומהם ממלכות, ומוסיף ואומר:

פתיב - כתוב 'קול ה' על המים אל הכבוד', אמר רבי יוסי, דא אברהם - זהו אברהם ספירת החדש, 'קול ה' פתח' דא יצחק - זהו יצחק ספירת הגבורה, 'קול ה' פתח' דא יעקב - זהו יעקב ספירת התפארת, 'קול ה' שובר ארזים' דא נצח - זהו ספירת הנצח, 'קול ה' חוצב להבות אש' דא הוד - זהו ספירת ההוד, 'קול ה' יחיל מדבר' דא צדיק - זהו הצדיק ספירת היסוד, 'קול ה' יחולל אילות' דא צדק - זהו צדק ספירת המלכות, וכלהו מתגדלי על ימא - וכולם מתגדלים על הים שהיא הבינה, ואתשקין במיא לגדלא - ומושקים במימי החסדים הנמשכים מהבינה כדי להתגדל, הדא הוא דכתיב זהו שכתוב (בראשית ב י) 'ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן' - שמהחכמה הנקראת 'עדן' יוצא 'נהר' שהיא הבינה, 'להשקות במימי החסדים' את הגן' שהן הספירות שבזעיר אנפין, וכלהו הגי מתערי ברקאן לעלמא - וכל אלו מעוררים ברכות למלכות הנקראת עולם, מההוא שקי דאתשקין פלהו - מאותו המשקה שהם מימי החסדים שהושקו כולם שהן ספירות זעיר אנפין מהבינה העליונה.

לעיל ביאר שבחג הסוכות נשפעים גשמי ברכה גשמיים לשנה כולה, ומבאר עתה שמשום כך שונה הוא התעוררות החסדים בחג הסוכות משאר ימות השנה:

תא חזי - בא וראה, הגי שבע קלין - אלו שבע קולות שהם החסדים, תליין במלה דפומא בשאר יומי שתא - תלויים בדיבור הפה בשאר ימות השנה, שמתעוררים החסדים להשפיע בתחתונים על ידי הזכרתם בפה בלבד, והשתא לא תליין אלא בעובדא - ועתה בחג הסוכות אין החסדים תלויים אלא במעשה

הלולב ומיניו, והטעם, משום שעל ידי הדיבור נמשיכים השפעות רוחניות, ועל ידי המעשים השפעות גשמיות. ואנן עובדא קא בעינן ולא מלה - ואנו צריכים בחג הסוכות מעשים להשפיע גשמי ברכה גשמיים לשנה כולה ולא די לנו בדיבורים בלבד, בגין דבזמנא דא מברך לכל שתא - משום שבזמן זה של חג הסוכות מברך לכל השנה כולה השפעות גשמיות ממש, ויש לעוררם על ידי מעשים בפועל ממש.

נפשי צמאה לדעת
כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד"
 ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

